

Impact van de Natuur en Milieufederaties

Insights 2020

Foto: t Waland, een van de duurzame aanbieders op goedfoodclub.nl

*Samen voor mooie en
duurzame provincies*

**de natuur en
milieufederaties**

De Natuur en Milieufederaties

Kerncijfers 2020

Bereik

1.128 aangesloten
lokale groepen en organisaties

80.590 bezoekers
aan de 427 georganiseerde
activiteiten

913.995 mensen
online bereikt en bijna
4000 keer in de media

Versterken maatschappelijk middenveld

23.969 adviezen
gegeven aan burgers en
lokale organisaties

171 netwerken
opgezet, aan 456 netwerken
deelgenomen

**1.078 maatschappelijke
initiatieven**
ondersteund en 485 initiatieven
helpen opstarten

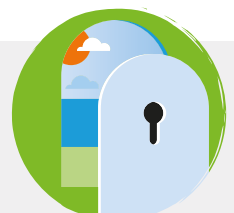
Verduurzamen bedrijven

572 bedrijven advies gegeven
over duurzame bedrijfsvoering

169 bedrijven
helpen verduurzamen

1.311 bedrijven
toegang gegeven tot een breed netwerk
voor kennisuitwisseling over duurzaamheid

Verduurzamen overheid

Bij 694 beleidsontwikkeltrajecten
betrokken en hierbij 260 organisaties
vertegenwoordigd

240 zienswijzen ingediend

190 concrete plannen
voor beleidsuitvoering ontwikkeld
waarvan 51% in praktijk gebracht

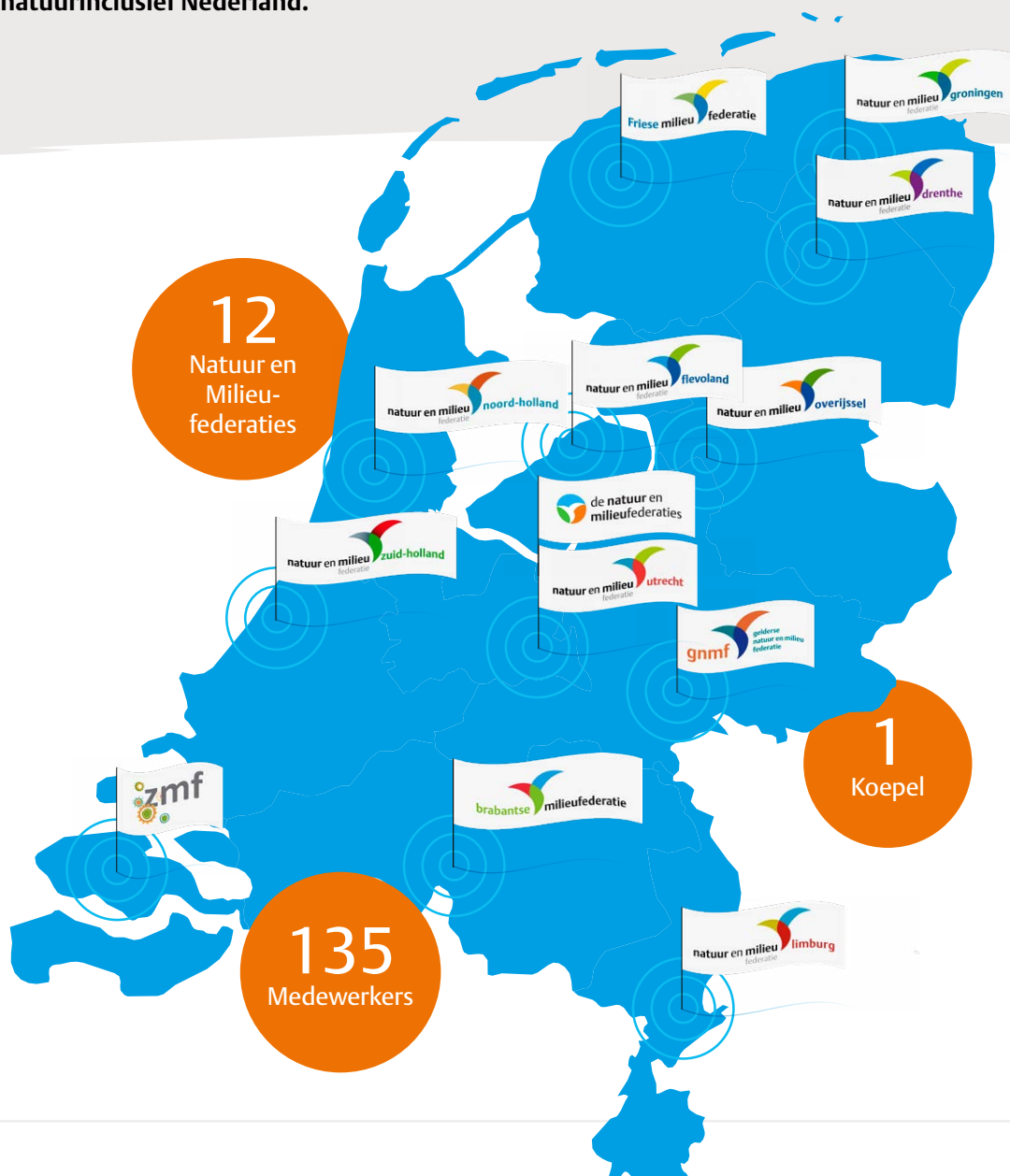
Hoe werken we?

De Natuur en Milieufederaties (NMF's) werken aan natuurrijke en klimaatbestendige provincies. Provincies waar huidige en toekomstige bewoners van een gezonde en schone leefomgeving kunnen genieten. We geven een krachtige stem aan de kwetsbare waarden van natuur en klimaat. Samen met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden werken de NMF's aan oplossingen. Als netwerkorganisaties verbinden, stimuleren en ondersteunen we tienduizenden burgers, meer dan duizend lokale organisaties, overheden en bedrijven om samen te werken aan een duurzaam en natuurinclusief Nederland.

Onze speerpunten:

- ① Tegengaan van klimaatverandering
- ② Herstel van biodiversiteit
- ③ Stimuleren van een circulaire economie

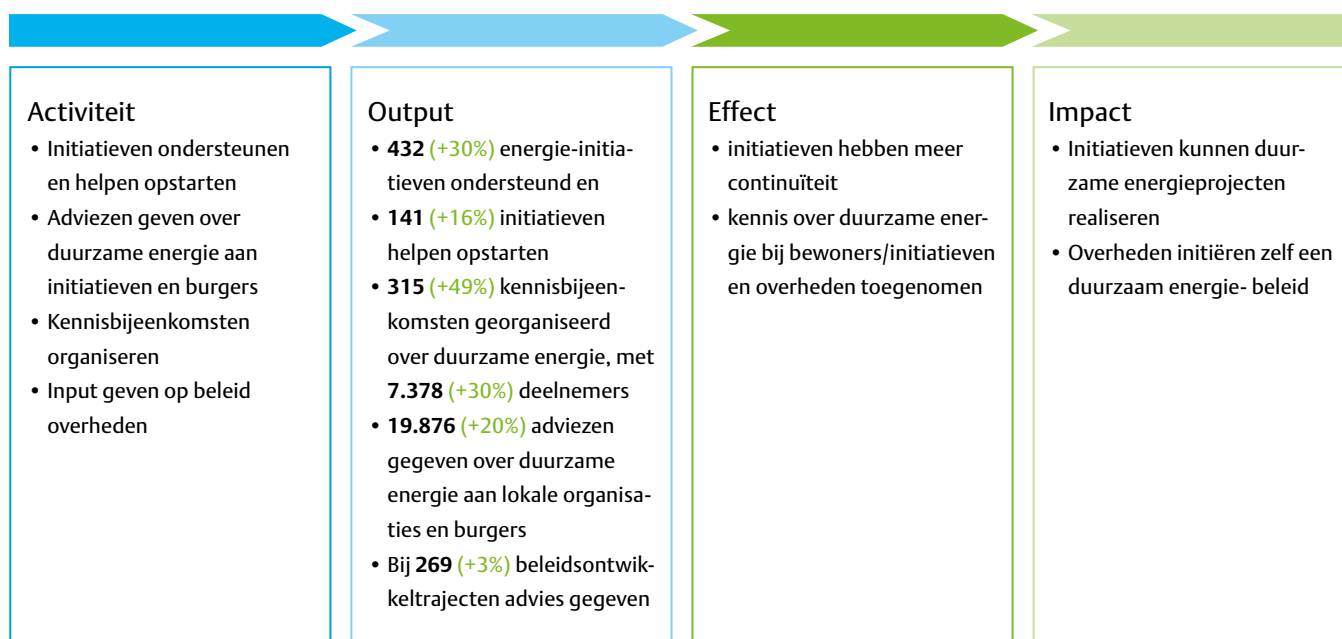
In iedere provincie is een Natuur en Milieufederatie actief, met een eigen identiteit en aansturing. Een veelkleurig geheel met als uitgangspunt: een landelijke dekking van federaties. De koepel vertegenwoordigt de federaties op het landelijk toneel en stimuleert en coördineert de onderlinge samenwerking. Jaarlijks meten we als Natuur en Milieufederaties (NMF's) onze impact, hiermee willen we inzicht krijgen in hoe onze activiteiten bijdragen aan het bereiken van de [Sustainable Development Goals](#).

Tegengaan van klimaatverandering

Klimaatverandering vormt een steeds grotere bedreiging. We gaan klimaatverandering zoveel mogelijk tegen door te werken aan een natuurinclusieve en een maatschappij-inclusieve energietransitie. We willen onze klimaatdoelen (tenminste 55% CO₂-reductie in 2030 ten opzichte van 1990) halen, maar wel met oog voor mens en natuur. Om dit te bereiken zijn we actief in alle [Regionale Energiestrategieën \(RES\)](#), ondersteunen we initiatieven van burgers en bedrijven die duurzame energie willen opwekken en/of energie willen besparen, creëren we draagvlak voor een duurzame energievoorziening en stimuleren we overheden en bedrijven om te werken aan energieneutraliteit.

Sustainable Development Goals

Doel 7: Verzekeren toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen

7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.

Voorbeelden

- ✓ Via het Energieloket Flevoland van onze Flevolandse federatie (NMFF) zijn meer dan 500 aanmeldingen voor warmtescans binnengekomen. Ook zijn meer dan 160 woningen doorgelicht met de energiemeter op zoek naar warmtelekken. Deelnemers hieraan zijn zeer enthousiast en er worden soms serieuze energielekages gevonden.

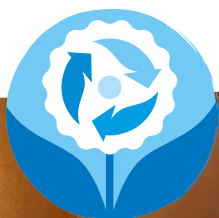
- ✓ Natuur en Milieu Gelderland heeft voor de Regio Noord-Veluwe het initiatief genomen voor onderzoek naar de ontwikkeling van enkele locaties met tenminste 50% lokaal eigendom. De federatie helpt de coöperaties om zich te professionaliseren en de gemeenten om lokaal eigendom te borgen via betere beleidskaders. Tegelijk vraagt de federatie aan lokale natuurorganisaties om actief mee te denken om een plus voor natuur en landschap mogelijk te maken.

- ✓ De Drentse federatie (NMFD) heeft masterclasses Lokaal eigendom georganiseerd voor gemeenten. Hiermee zijn gemeenten gestimuleerd stappen te nemen op het gebied van Lokaal Eigendom. De gemeente Midden-Drenthe heeft dit opgepakt en heeft, met advies van de Drentse federatie, een Maatschappelijke Tender uitgeschreven voor duurzame energie met lokaal eigendom.

- ✓ De Groningse federatie (NMFG) is in overleg gegaan om te kijken wat gedaan kon worden aan het grote aantal slachtoffers van trekvogels door de windmolens van windpark Eemshaven. De Groningse federatie heeft meegedacht over een 'stilstandvoorziening' waarmee het mogelijk is om de komst van trekvogels te voorspellen. Provinciale Staten nemen hier binnenkort een besluit over.

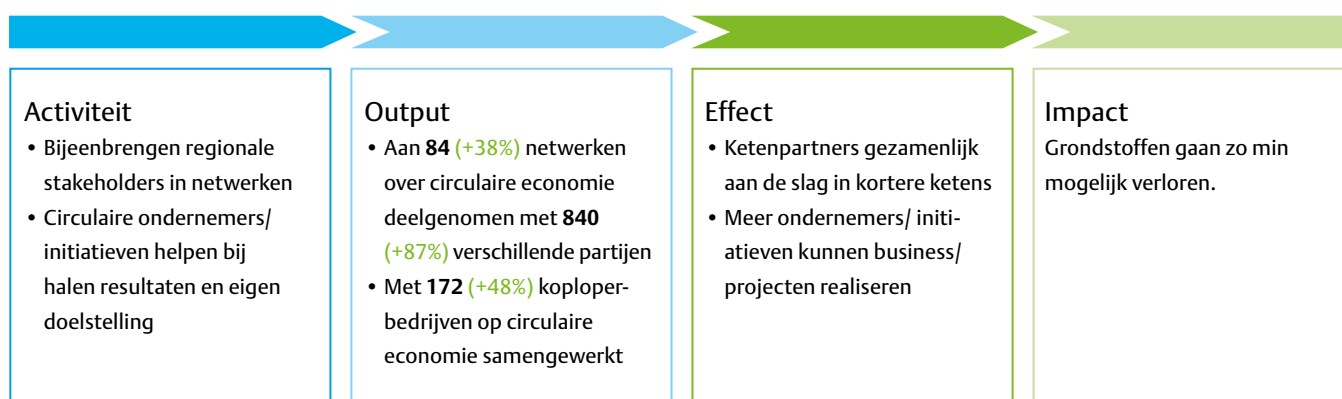
- ▶ Ca. **58%** van de bevroagde externe stakeholders die met ons hebben samengewerkt op het thema energie is het (helemaal) eens met de stelling: **Door de activiteiten van de federatie wordt er meer duurzame energie opgewekt in onze omgeving.**
- ▶ Ca. **82%** van deze externe stakeholders geeft aan dat zij door de activiteiten van de federaties **meer samenwerkingspartners heeft/hun netwerk vergroot is.**
- ▶ Bijna **78%** geeft aan dat door de activiteiten van de federatie **het project is opgestart, verder is gekomen of tot uitvoering gekomen.**
- ▶ Voor onze rol als **verbinder: bijeenbrengen van partijen en stakeholders** geven deze stakeholders ons een **8,4.**

Circulaire economie

Foto: puurvannanne.nl

De transitie naar een circulaire economie is een systeemverandering en vraagt om beweging op alle fronten: bij overheden, onderwijs, ondernemers en burgers, én zowel lokaal, regionaal als landelijk. Onze aanpak is dus niet alleen gericht op het traditionele recycelen. En ook niet alleen gericht op het vervangen van een grondstof door een andere, duurzame grondstof. Onze aanpak is gericht op integraliteit en het stimuleren van beweging van onderop. We werken aan een circulaire economie in Nederland door partijen aan elkaar te koppelen en zo (productie)ketens te sluiten. Met ons platform [Servicepunt Circulair](#) helpen we ondernemers en inwoners om stappen te zetten naar een circulaire economie. Zo werken we aan draagvlak voor circulaire producten en brengen we vraag en aanbod bij elkaar.

Sustainable Development Goals

Doel 12: Verzeker duurzame consumptie-, en productiepatronen

12.5 Tegen 2030 de [afvalproductie aanzienlijk beperken](#) via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.

12.6 Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.

Voorbeelden

✓ De Utrechtse federatie (NMU) heeft een circulaire tour georganiseerd voor een grote groep bestuurders. Hierbij zijn twee belangrijke thema's besproken: circulair inkopen en circulair bouwen. Op beide thema's zijn concrete vervolgacties afgesproken, namelijk het opstellen van een bouwconvenant en het intern anders organiseren van circulaire inkoop.

✓ De Overijsselse federatie (NMO) is een van de oprichters van het circulaire ambachtsnetwerk WaardeRing. Hierin werkt Natuur en Milieu Overijssel samen met bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen om circulariteit structureel op de kaart te zetten in de regio Zwolle. WaardeRing optimaliseert hergebruik van afgedankte materialen, en biedt mogelijkheden voor een goede opleiding en werk voor onder andere praktijkschoolleerlingen.

Foto: WaardeRing door Marijke Mosterman

✓ De Zuid-Hollandse federatie (MNZH) heeft afgelopen jaar advies gegeven over duurzame verpakkingen in de glastuinbouw. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een groot project met meerdere partners waarvoor een internationale subsidieaanvraag is gedaan om samen meer en beter toepasbare bioverpakkingen te gaan ontwikkelen vanuit de organische reststromen. Dit gaat uiteindelijk zorgen voor het hergebruik en het verminderen van grondstoffen o.a. plastics en reststromen door hergebruik op locatie.

✓ In Friesland hebben maar liefst 729 mensen de [Frieze Voetafdruktest](#) van onze Friese federatie (FMF) ingevuld en daarmee hun ecologische voetafdruk en Overshootday bepaald. Met ruim 50 meerkeuzevragen meet deze test de ecologische voetafdruk. De voetafdruk is een maat voor het individuele ruimtebeslag: hoe kleiner, hoe beter voor de aarde. De gemiddelde Nederlander heeft een voetafdruk van 6,28 hectare, vergelijkbaar met ruim 10 voetbalvelden. De test geeft handige persoonlijke en algemene tips voor het verkleinen van de voetafdruk.

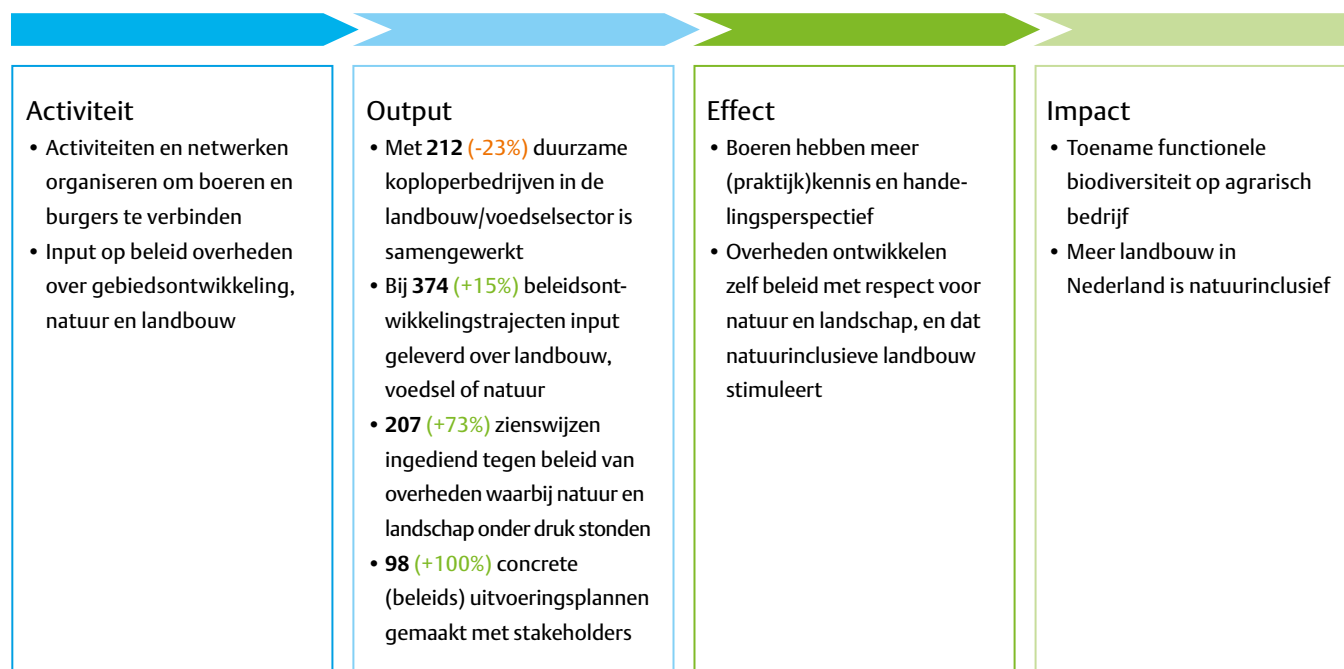

- ▶ Voor de rol van **(mede-)uitvoerder van een project** geven externe stakeholders die met ons hebben samengewerkt op het thema circulaire economie ons een **8,5**
- ▶ **80%** van de onderzochte externe stakeholders is het (helemaal) eens met de stelling: **Door de samenwerking met de federaties is er meer aandacht voor circulariteit in onze (beleids)plannen.**
- ▶ Ca. 60% van deze stakeholders geeft aan dat zij door de activiteiten van de federatie **een groter project heeft kunnen realiseren**

Herstel van biodiversiteit

Verlies aan biodiversiteit, stikstofoverschot, watertekort, temperatuurstijging en een afnemende waterberging door de bodem zijn ontwikkelingen die onze natuur ernstig bedreigen. Een belangrijke factor hierin is het huidige landbouwsysteem dat krakend en piepend tot stilstand lijkt te komen. De hoogste tijd voor een koerswijziging. Gelukkig willen steeds meer boeren vergroenen. We zetten samen met deze boeren en overheden in op een natuurinclusieve landbouw. Daarnaast werken we samen met verschillende (regionale) partijen en ondersteunen en adviseren we initiatieven van burgers en bedrijven om het landschap en de natuur in Nederland te beschermen en ontwikkelen.

Sustainable Development Goals

Doel 15: Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe.

15.5 **Dringende en doortastende actie ondernemen** om de aftakeling in te perken van natuurlijke leefgebieden, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen.

Doel 2: Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en **promoot duurzame landbouw**.

2.4 Tegen 2030 duurzame voedselproductiesystemen garanderen en veerkrachtige landbouwpraktijken implementeren die de productiviteit en de productie kunnen verhogen, die helpen bij het in stand houden van ecosystemen, die de aanpassingscapaciteit verhogen in de strijd tegen klimaatverandering, extreme weersomstandigheden, droogte, overstromingen en andere rampen en die op een progressieve manier de kwaliteit van het land en de bodem verbeteren.

Voorbeelden

✓ In Limburg heeft de federatie (NMFL) een bijzonder initiatief gestart om de bomen die komende jaren worden geplant ook te behouden: het Boombeschermersgilde. Het gilde is een netwerk van betrokken mensen, die zich op vrijwillige basis inzetten voor het behoud van bestaande bomen én nieuw geplante bomen. Het uiteindelijke doel is dat de bomen die nieuw worden aangeplant er over 100 jaar nog steeds staan. Hierbij is onze ambitie dat medio 2021 in elke gemeente van Limburg minimaal 1 bomenbeschermers actief is.

✓ De Brabantse federatie (BMF) heeft een [handreiking](#) gemaakt en een cursus georganiseerd over de bescherming van zandpaden. Zandpaden zorgen voor ecologische verbindingen tussen natuurgebieden en hebben landschappelijk en cultuurhistorische waarden. Tijdens de cursus zandpaden kregen de cursisten inzicht over de juridische en feitelijke mogelijkheden om zandpaden te beschermen. Er is een plan van aanpak gepresenteerd over inventarisatie en monitoring van zandpaden. De deelnemers kregen concrete tips over hoe zij zich kunnen laten horen richting de politiek.

✓ De Zeeuwse federatie (ZMf) heeft zich samen met o.a. Stichting Kanaalzone Gewoon Schoon jaren ingezet voor een meetstation luchtkwaliteit in Sluiskil. Hiermee wordt fijnstof, totaalstof en stikstofdioxide gemeten. Het heeft even geduurd voordat alle politieke en bestuurlijke partijen overtuigd waren, maar na de nodige inzet van onder meer de ZMf, wordt er een begin gemaakt met het in kaart brengen van de luchtkwaliteit in de Kanaalzone. Aan de hand van de meetresultaten die het meetstation gaat opleveren zal worden bepaald welke vervolgstappen moeten worden genomen ten behoeve van het milieu en de leefbaarheid in de Kanaalzone.

✓ In Noord-Holland heeft de federatie (MNH), met andere partijen, een Proeftuin voor agroforestry ontwikkeld. Bij agroforestry worden bomen en struiken gecombineerd met landbouwgewassen en/of dieren. Denk daarbij aan rijen bomen in een akker, oeverstroken en voederhagen in weilanden voor koeien en geiten. Dit minimaliseert productierisico's, vergroot de biodiversiteit en zorgt voor een gevarieerder landschap. De federatie heeft een integraal plan van aanpak ontwikkeld voor agroforestry op het landbouwbedrijf, met praktische handvatten voor landbouwers en andere belanghebbenden om de inpassing van agroforestry te stimuleren.

- ▶ Van de onderzochte externe stakeholders die met ons hebben samengewerkt op het thema landbouw, gebiedsontwikkeling en natuur is ca. **58%** het eens met de stelling dat **door de activiteiten van de federatie er in onze omgeving natuur is behouden of aangelegd**.
- ▶ Ruim **84%** van deze stakeholders geeft aan dat zij door de activiteiten van de federatie **meer samenwerkingspartners hebben/het netwerk is vergroot**.
- ▶ Voor de rol als belangenbehartiger van natuur en milieu geven zij de federaties een **8,1** en voor de rol als adviseur een **8**.

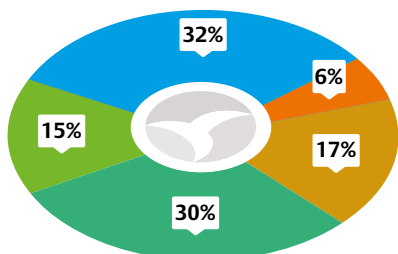
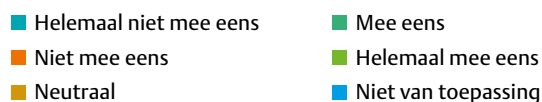
Impactcijfers

De afgelopen vijf jaar

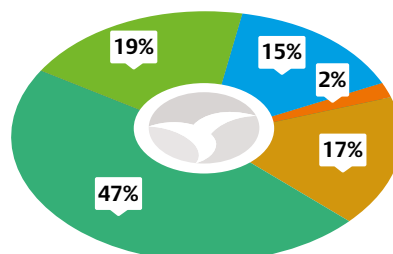

Wat anderen over ons zeggen

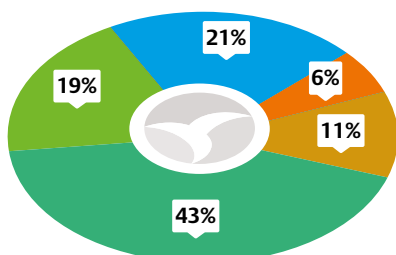
‘Door samenwerking met een Natuur en Milieufederatie...’

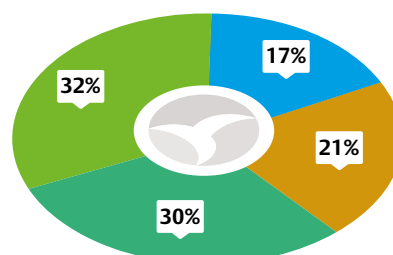
... heeft ons initiatief/coöperatie meer continuïteit.

... is, dankzij het grote netwerk, ons project/initiatief verder gekomen.

... is de kennis over duurzaamheid/natuur/circulariteit in onze organisatie vergroot.

... is er in onze organisatie of omgeving een (groter) gevoel van urgentie ontstaan om zelf met duurzaamheid/natuur/circulariteit aan de slag te gaan.

2016

“Ze zijn echt de bruggenbouwer, ze brengen mensen samen en zoeken manieren om je project te versterken.”

Jeroen Breidenbach (Leeuwarderbos) over de Friese Milieufederatie

2018

“Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) was in staat om een divers gezelschap bijeen te krijgen en te houden. Dat heeft te maken met de manier waarop de NMU zich opstelt. Ze zoeken naar verbinding om gezamenlijk dingen te realiseren”

Wilma Timmers (provincie Utrecht)

2017

“Natuur en Milieufederatie Groningen heeft een goed beeld van de lokale leefomgeving en de mogelijkheden tot inpasbaarheid.”

Steven Volkers (Grunneger Power)

2019

“Ze [Natuur en Milieufederaties, red] nemen hun achterban mee die een deel van de weerstand vertegenwoordigt. (...) Ze gaan het gesprek aan met hun achterban. Aan de hand van deze gesprekken komen ze met voorstellen. Daarin werken ze goed samen met de energievoederaties.”

Ralph Kohlmann, (Berenschot)